

Willem Tell

Jan Valentijn Wouters en Prudens van Duyse

bron

Jan Valentijn Wouters en Prudens van Duyse, *Willem Tell*. Z.n., Antwerpen 1836

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/wout014will01_01/colofon.php

© 2016 dbnl

Aen den Wel Edelen Heer Ch.^s Vervier.

Uw oordeel moog' de gift te luttel waardig vinden,
Maer 't hart, waaruit ze sproot, veracht de Vriendschap niet.
FEITH (*het Graf*).

Toen WILLEM nog der Tael geheiligd recht handhaefde,
Toen Belgie nog in Belgie was,
Waer 't Ge een der Zangren, die de Tael krachtadig staefde,
En dien 'k met ware wellust las.

Nu dat der Belgen spraek, uit raed en pleit verbannen,
By 't bastertrot de spotlust wekt,
Blijft Gy, ô Kunstvriend! een dier dichterlijke Mannen,
Die zy tot zoete Zangster strekt.

't Is weinig, dat op U, by vaderlandsche toonen,
De lonk des Dichtkunst-Engels viel;
Uw godlijkste adeldom, wat kunst U moog' bekroonen,
Ligt in Uwe onverslaefbre ziel.

Aen U, ô Vrijheidszoon! zij TELL dan opgedragen!
Wie, die dees hulde meer verdient?
Mijn naem beklijft door haer; eens zeggen later dagen:
VERVIER was hem een Vriend.

Voorwoord.

De hier ten onderwerp gekozene stof heeft verscheidene schrijvers, wellicht by alle Natien, uitgelokt. Buiten de werken van den franschen reisbeschrijver DE LA HARPE en van FLORIAN, werd het verscheidene malen, by onze naburen, voor het Tooneel geschikt. SCHILLERS *Willem Tell*, overgezet in het Fransch door BARANTES, is in *Melodrame* door PIXERECOURT nagevolgd; voor het Fransch Opera werd die zelfde gebeurtenis door PELLISSIER, naer SEDAINE, en andermael door JOUY en HIPPOLYTE BIS, opgesteld. LE MIERRE en jonger PICHAT richtten haer tot een treurspel in. De Engelschen hebben hunnen WILLIAM TELL, *a tragedy by* KNOWLES 1828.

Wy weten niet, dat er zoo iets voor het Nederduitsch Tooneel zoude bestaen. Alleen onze Kunstviend, de Rotterdamsche Dichter A. VAN DER HOOP schreef een *Willem Tell*, waerin men de dichtelijkste tafereelen op Zwitserland aentrefte.

Een handschrift van wijlen JOAN VALENTYN WOUTERS, van Lier, in 1832 te Vilvorde overleden, en aldaer, zonder eenige onderscheiding, begraven, kwam my eenigen tijd na 's Mans inslapen met zijne verdere, deels uitgegeven, deels onuitgegeven, werken

II

ter hand^(*). Jammer maer, dat het stuk verreweg te onbeschaefd was, om in het licht te kunnen verschijnen: de lust becroop my om het om te werken, en zoo kwam het tegenwoordige Treurspel tot stand, waerin nog al eenige verzen van het bewuste handschrift bewaerd zijn gebleven. Onze brave WOUTERS, houten-plaetsnyder in katoenfabrieken, en wien het geluk weinig toelachte, was van eene letterkundige opvoeding verstoken geweest; doch het ruw talent van dezen ENNIUS verdiende aenwakking, en had wellicht by eene verstandige beschaving Belgie een' Dichter geschonken. Helaes! de naem van WOUTERS is een naem te meer op de, in Nederland, talrijke lijst der Letterkundige Martelaren!

Wie met de Zwitsersche geschiedenis bekend is, zal genoeg zien in hoe verre men van de vrijheid, voor de tooneelschikking verleend, heeft gebruik gemaakt. De onvergeetbare herstelling van Zwitserland heeft (volgens DE LA HARPE) in de drie kantons op nieuwjaersdag plaets gehad. Men heeft die op den dag van TELLS gevangneming geschikt om niet al te lichtzinnig van

(*) J.V. WOUTERS werd in 1794 te Lier geboren: omtrent 1800 begaf hij zich naer Holland, en deed te Haarlem een byna tweejarig verblijf. Hier kreeg hy smaak in Hollandsche Schrijvers, en rees dikwijls voor dag en daeuw op, om vooral HELMERS te doorbladeren. De poëzy was de zoetste uitspanning, die hem zijn beroep overliet. In zijne geboortestad terug gekeerd, richtte hy, van eenige Lettervrienden ondersteund, een Tael- en Dichtlievend gezelschap op, onder de zinspreuk van *Kunst en Wetenschap*. Dit genootschap besloot in 1824 een letterkundigen Almanak uit te geven, die gedurende vier jaren verscheen. WOUTERS, die er Secretaris van was, leverde er de beste stukjens in, hoe onbeschaefd dan deze ook mogen wezen.

Uit zijn stukjen: *mijne jonge Muze*, dat bl. 54 van den eersten jaergang dier Almanakken voorkomt, blijkt, dat hy slechts op zijn acht en dertigste jaer begon verzen te schrijven.

III

den Tooneelregel af te stappen. Hierom ook maekte men slechts gebruik van de twee andere Zwitsersche helden WALTHER FURTS, van het landschap Uri, en VERNET STANFACHE, van het gene van Schweiz; doch sloot ARNOLD VON MECHTALL er buiten. Het is niet onwaerschijnlijk, dat het plan door de vier Zwitsersche Helden beraemd, by het dorpjen Gruthe, in het eenzame Zelisburg gelegen, reeds voor de onverwachte gevangneming van TELL gevormd was: waer door men VERNET en WALTHER aen de overzijde des meirs brengt.

Ik ken geen enkel oorspronklijk Treurspel van onze dagen in Vlaenderen geschreven, HOFMANS stukken misschien uitgezonderd. Ook de vroegere tijden leveren hier zeer weinig op, dat voor ons hedendaegsch Tooneel geschikt is. Mocht ik dan ook, by het ontsluiten dier moeielijke eerebaen, spoedig opgevolgd, en verdoofd worden. Hoe hartelijk zou ik mijnen mededingeren toejuichen!

Trouwens de aenmerking van den advokaet VERLOO, in zijn boekjen *Over het minachten der moederlyke Tael in de Nederlanden*, uitgekomen in 1788 en herdrukt te Gend in 1829, (bl. 94 van den herdruk) is gegrond, als hy zegt, dat onder de krachtigste middelen ter bestrijding van dit on vaderlandsch vooroordeel, het brengen van 't Nederduitsch op de schouwburgen moet gesteld worden. 'Dit waer (gelijk hy er byvoegt,) de Tael hare eer en achting wedergeven; dit waer ze op hare aanzienlijkste plaets stellen; dit waer ze in de gemoederen van het volk voor iets vaderlandsch van het eerste belang erkennen. Dit zou ze noodzakelijk maken, aen de grooten eerst, en vervolgens aen het gemeen; dit-alleen zou ze doen achten, en oefenen.' 't Is zoo; en daer by zouden er, door middel van het tooneel, geene vreemde zeden meer overgeplant

IV

worden; iets, dat zelfs by eene letterlijke vertaling, wel eens het geval is.

Wat mijne spelling betreft, zy is de Bilderdijsche; uitgezonderd omtrent voor wat de verlenging der *a* en *u* door *e*, en de al of niet verdubbelde *e* of *o*, volgens het in den vlaemschen tongval hoorbaer onderscheid, aengaet. Hier uit volgt, dat ik in de meeste punten overeenstem met de spelling aengeprezen door WILLEMS in zijn werkjen *over de Hollandsche en Vlaemsche Schryfwyzen van het Nederduitsch* (Antwerpen 1824), welke thands by de meeste goede Schrijvers nagenoeg gevolgd wordt.

Ik breek hier af met een verzoek: indien eenige Maetschappy besloot het tegenwoordige treurspel ten tooneele te voeren, zoo bid ik dezelve, er de eerste vertooning van ten voordeele der Weduwe en Kinderen van den gemelden heere WOUTERS, welke thands te Lier wonen, te willen geven. Men kan mijn arbeid niet zoeter beloonen, dan met dezen wensch van mijn harte na te komen.

P.v.D.

DENDERMONDE.

**Willem Tell.
Treurspel.**

Persoonen.

GESSLER, gouverneur der cantonnen van Uri, Underwald en Schweiz.

WILLEM TELL, van het canton Althorff.

EDWIGA, zijne echtgenote.

GEMMI, hun achtjarige zoon.

SARNEM, vertrouwde van Gessler en raedsmann.

WALTHOFF, } raedsmannen.

ZELO, } raedsmannen.

OSMAN, veldoverste, bevelhebber van Althorff.

WALTHER, } vertrouwden van Willem Tell.

VERNET, } vertrouwden van Willem Tell.

WECHTER, een veeknaep.

TRAYER, een burger of landman.

MARIA, eene herderin.

Lijfwachten, Soldaten, Boeren, Burgers, Vrouwen en Kinderen.

Het tooneel heeft plaets in Zwitserland, ten jare 1307.

Willem Tell.

Eerste bedrijf.

Het tooneel verbeeldt een ruim plein in Althorff, met twee of drie boomen, bezijden de huizen. Midden op het tooneel, ter rechter hand, staet een gevangentoren. Men ziet het paleis van Gessler in het verschiet. Een gepluimde helmhoed is op eene spits er by opgericht.

Eerste tooneel.

TELL, WALTHER.

TEEL.

Dus is 't ontwerp gevormd, ô trouwe boezemsvriend!
 De dierbre plicht, die ons aen 't Vaderland verbindt,
 Roept ons ter strijdbaren op, om 't heilig recht te wreken
 Van 't zuchtend Zwitserland, en d'ijzren boei te breken,
 Die, tot onlijdbren hoon, ons reeds te lang beknelt.
 Ja, schoon is de opstand, die het bandeloos geweld,
 Dat eed, noch wetten acht, dat ons met list vermandde
 Als 't onze bondschap brak, dat roem draegt op zijn schande,
 Wil bonzen van den throon, wil vagen van den grond,
 Waerop alle eeuwen door der Vrijheids outer stond.
 Hoe! zou ons Vaderland, zoo wetloos overrompeld,
 Zoo schandig uitgekleeed, zoo diep in wee gedompeld,
 Dus eeuwig zijn vertrappt door vreemde dwinglandy?
 Neen; men verkiez' de dood voor zulk een slaverny!
 Zou ik mijn wapentuig zien aen den wand verroesten,
 Terwijl een tijgrenhorde ons erf dreigt te verwoesten,

En vlamt op buit, en gaept naer 't duergewonnen goed
 Van onze Vadren, 't loon van arbeid, vlijt en moed;
 Terwijl de landman voor een vreemden heer moet zwoegen,
 De wijnbees perssen, en den akkergrond beploegen;
 Terwijl men hem op 't wreedst zijn osgespan ontrukkt,
 En roept: 'Een dorping kan, onder 't juk gebukt
 Der dieren, 't kouter door zijn eigen erf wel trekken,
 En is slechts waerdig, om een' spotlach op te wekken!''?

WALTHER.

Verschriklijk!.... Doch weet ge ook, van waer de ramp ontsproot,
 Die grijzen Mechtall trof met een vervroegde dood?
 'k Omhelsde Mechtalls zoon, het wee nog in zijn bliken,
 Maer wilde, by mijn vraeg, zijn ziel niet weêr verschrikken.

TELL.

Hoor! Feller gruwel nog moest al dier gruwlen maet
 Vervullen.... Gessler kwam in onzer Ouden raed.
 Hun smeeken was hem hoon, en oproer hun vertoogen.
 De vloek bromde in zijn mond, de wraek straelde uit zijne oogen:
 'Oproerlingras, erken mijne onweêrstreefbre wet!'
 Hy zegt, en op een spits heeft hy zijn hoed gezet.
 Hy wenkt, en wil, dat men ter markt die op zal richten,
 Waer ieder Zwitserszoon den hoed er voor zou lichten.
 Een achtbre Grijzaert rijst in 's Lands vergaderzael:
 'Heer, dwing de Zwitsers niet (klonk Mechtalls manntael),
 Dwing Vrijheidskindren niet het voorhoofd slaefsch te bukken!' -
 'Ik wil 't' - 'Nooit, Gouverneur, zal u die wil gelukken.
 Behoê de Hemel my die vuige schand' te zien!' -
 't Zij zoo, ô schaemtloos Gryze: uw wensch moge u geschiên!
 Ge aenschouwt het nimmer.' - Hy doet hem den raed ontscheuren.
 Ach, Mechtall! thands moet gy in eeuwig duister treuren,
 Met de oogen uitgebrand door 't helsch-ontgloeide stael.
 Gy ziet uw kroost nooit weêr! der Zwitsren zegeprael,
 Helaes! zult gy nooit zien met zegenende bliken,

Maer onze zegekreet zal de ooren u verkwikken.
 Wat lafaert, in het stof gekromd, ook aen den voet
 Des vreemden dwinglands kniel', dien gantsch een beulenstoet
 Omsingelt tot zijn weer, ik - 'k zwoer het, dat mijn degen,
 Ten dienst der Vrijheid, aen mijn heup zou zijn geregen.
 ô, 't Is een hoogtijdslicht, waer 't duister ras voor duikt:
 Het voorbereidt de zon, waerby ons hart ontluikt.
 Spoed, spoed, ô Walther, u! de nacht is schier geweken.

WALTHER.

De dag van morgen zal de Vrijheid aen doen breken;
 De dag van morgen, ja!

TELL.

't Schijnt, dat ge twijfel voedt?

WALTHER.

De dag van morgen zij bezegeld met mijn bloed,
 Of 't schreiend Vaderland zal weêr vrij adem scheppen.
 'k Zie reeds de burcht aen ons - den dorpeling zich reppen,
 En stormen uit het dal, by onzen zegeprael.

TELL.

Hy eischt voorzichtigheid.

WALTHER.

En moed by 't wrekend stael.
 Hy, die de Vrijheidsdrift in onze borst deed koken,
 Wil, dat de Vrijheid, na veel worstlens, zij gewroken.
 Schoon Gessler al het land met fortten oversla,
 Onze eeuwge bergenrei trotst Gesslers ongenâ,
 En zal, op ieder tred, ons tot beschutting strekken.
 Een donkre nacht zal ras zijn werken overdekken.
 Wy zwoeren alle vier dien haet aen 't dwangbevel,
 Ik, Mechtalls zoon, Vernet en mijn geliefde Tell;
 En de eigen eed weêrgalmt in aller Zwitsers harten.
 Heil ons!..... Ten minste God erbarmt zich onzer smarten.

Wy zwoeren 't plechtig, by het tintlend starrenheir:
 Ras knielen wy bevrijd voor haren Schepper neêr!
 'k Snel naer mijn' post.

Tweede tooneel.

TELL.

Gerust, mag ik me op hem vertrouwen.
 Elkeen heeft onverwrikt zijn woord en eed gehouên.
 't Is alles toebereid: geen voetstap wordt verdacht
 Van 't heerlijk plan, dat op den krijgskreet enkel wacht,
 En waer het nageslacht met fierheid van zal spreken,
 't Zij 't in ons zegeprale, of leve om ons te wreken!

Derde tooneel.

TELL, VERNET.

VERNET

in zijn mantel gewikkeld.

Het is mijn Willem-zelf! 'k bezocht uw stille woon;
 Mijn oog doorvloog uw tuin; maer 'k vreesde in 't eind', uw' zoon
 Of echtgenote door mijn' voetstap op te wekken,
 Of d'aenslag door mijn koomst wellicht te doen ontdekken.
 'k Nam langs den tuin de wijk, met zachtgezetten zool.
 De stilte heerscht alom; de stad en veld verschool
 Tot nog toe in de schaêuw, en, vrij voor elks beloeren.....

TELL.

Reeds voort is Walther: hoe men alles uit zal voeren
 Is hem bekend; maek haest, eer 't daglicht ons verraed'!

VERNET.

Hy haelt hem aen de eene zijde, en ziet gedurig om.

Hoor slechts; mijn Vriend! ik heb nog gistren avond laet
 Mijne uitgekipte mans in oogenschouw genomen.
 Zie daer, waerom ik hier na Walther ben gekomen.
 Niets moet er meer bezorgd. De ontvlamde rei besloot

Den heiligen Vryheidskamp te strijden - tot de dood.
 Het rijk geschenk, waervan reeds onze beulen droomen,
 Zal ons met grooter tal het slot doen binnen stroomen.
 Men overvall' de wacht, die men door borst en leên
 't Verborgen lemmer drukke, en trekke voortwaert heen,
 En sla de valbrug gâ; terwijl het zegeteeken,
 Naer 't afgesproken woord, ter burchttrans uit zal steken;
 Waerop de Vrijheidskreet, by 't davren der trompet,
 De bergbewooners wekke, en 't hart in vlammen zett'.
 Men waekt vol ongeduld, om in den rei der braven,
 Ter overwinning, op der Vadren spoor te draven,
 Op dat de Vrijheid, ons ontvlucht op éénen dag,
 Op éénen dag verrijze, en rondblinke, als zy plach.
 't Wordt tijd, dat ik my repp': de zon rijst uit de kimmen.
 Ik zie haer schemerlicht op gindsche bergen glimmen.
 Vaerwel, mijn Vriend.

TELL,

hem de hand biedende.

Houd moed! ik groet u spoedig weêr.

Vierde tooneel.

TELL,

naer den opgeheven hoed ziende.

Nooit buigt het Zwitsersch hart voor zulk een schandpael neêr!
 't Blijft vrij in zoo veel ramp, en kan zich niet verlagen,
 En zijn zich-zelv' tot last, tot hoon van later dagen.
 Ras geeft de val dier staek het sein van Gesslers val.
 De dag der wraek stapt aen, die hem verplettren zal.
 En, zoo de donder zwijgt, die 't monster moest verslinden,
 De Hemel lang getergd zal in ons wrekers vinden.

(Hy vertrekt tusschen de hoornen.)

Vijfde tooneel.

MARIA, WECHTER, TRAYER.

MARIA

zingt.

Waer is de tijd, toen vreugd en vreê
 Ons zoo verlokken tegenlachte -
 De knaep, gelegen naest zijn vee,
 Den morgengroet zijns makkers wachtte,
 Die door den horen werd verspreid,
 Als voortoon van 's lands vrolijkheid?

't Was wellust toen, de roozenkroon
 Om 't opgeheven hoofd te slingeren,
 Te zingen op een' blijden toon.
 'k Pluk nu, met moedeloze vingeren,
 Niet langer de vergeten roos:
 Ik ween om Zwitserland, en bloos.

WECHTER

zingt mede.

ô God, laet eeuwig smart en smaed
 Ons niet den schedel nederdrukken!
 Wil ons dien geessel enden haet
 Des vreemden dwingelands ontrukken.
 Schenk 't Vaderland zijn Vrijheid weêr:
 Wenk - en de trotschaert is niet meer!

Zoo wenktet Gy, als Lucifer
 Werd door Uw majesteit verpletterd,
 En (schichtig-neêrgezonken star)
 Door 's Hemels donder nagekletterd;
 En met zijn vreeselijke macht
 Stortte in des afgronds jammernacht.

MARIA.

Hoe lieflijk blinkt de daeuw, met zilvren pareldroppen,
 Op loof en bloem en halfontsloten roozenknoppen!
 De morgen, die 't heelal met balzemgeuren streelt,
 Schetst nog in 't eenzaam veld het zielbekorend beeld
 Der rust en welvaart, die voorheen, langs berg en velden,
 Des Zwitsers werkzaam hart, op elken tred, verzelden.
 Nog baedt het dartel vee alom in 't zoetst genucht,
 Nog zingt het vooglenchoor - alleen het mensdome zucht!
 Bekoorlijk Zwitserland, gy, die zoo fier moogt pralen
 Op uwer bergen kroon en mildbegroende dalen,
 Ontzegt de Hemel, die zijn gunst aen u verkwist,
 Dan alles aen uw kroost, dat vrijen adem mist?
 Wy treden treurig weêr naer onzen stillen akker,
 En gantsch de schepping schijnt tot vrije vreugde wakker.
 Ach! dat de Vrijheid hier eens weder schittren kon,
 Als na de zwarte nacht dees grootschverrezen zon!
 Mijn Wechter, wie, wie had ooit kunnen, durven denken,
 Dat de onbedwongen telg dier bergen op de wenken
 Eens vreemdlings draven zou?

WECHTER.

Het Oog, dat alles ziet,
 Duldt soms een menschenbeul, maer strafloos sterft hy niet.

(Hier gaet Tell, met een' fieren stap, van achter het tooneel voorbij de opgerichte spits. Eenige Soldaten vertoonen zich in het verschiet.)

Maria, troosten we ons! Blaest onze schelle horen
 Den vaderlandschen toon niet meer in Zwitsersche ooren,
 Nog wordt die dierbre galm gespeeld op 't hardersriet,
 In 't groen der bergvallei, waer ons geen dwang bespiedt
 Maria, 't is hoog tijd: laet ons de schreden reppen;
 In stille velden mag men ruimer' adem scheppen,
 Dan in het stadsgewoel. Ginds heerscht een vrijer lucht,

Daer droomt men weêr van....

MARIA

omziende.

God! ik sidder... Welk gerucht?

Zesde tooneel.

TELL, OSMAN, DE WACHT EN DE VORIGEN.

(Osman treedt tusschen de wacht, met Tell op het tooneel. Eenige burgers volgen de wacht van verre. Maria is met de anderen ter zijde getreden; zy plaetsen zich achter de boomen, en zien met angst.)

TELL.

My dus verlagen?..... Nooit!

OSMAN.

Dan moet ik, dan getuigen,
Dat gy weêrspannig blijft, om slechts u neêr te buigen,
Waer andren knielen, naer het algemeen bevel.

TELL.

Die mogen slaven zijn: zulk kruipen past geen' Tell!
Het sein der Vrijheid sints onheuchelijke dagen,
Eens door de ontboeide slaef op 't blijde hoofd gedragen,
Dat schiep een vreemde heer tot slaventeeken om,
Op dat heel de aerde voor zijn helsch vernuft verstomm'!

OSMAN.

't Is nu de vierde mael, dat gy blijft wederstreven.

TELL.

Ware ik niet in uw macht, 'k zou langer 't voorbeeld geven;
Ten blijk, dat allen, op deez' eertijds vrijen boôm
Ontsproten, nog niet laf den rijkgestikten zoom
Van 's dwinglands kleed, in 't stof gezonken, willen kussen.

OSMAN.

Uw bitse trotschheid smeedt uw straf: zy naekt; intusschen
Volvoer ik reeds mijn' last.

TELL.

Volvoer dien!

OSMAN.

't Is mijn plicht.

(De wacht leidt Tell zijdelings in den toren.)

MARIA.

Zoo straelt de morgen doodsch ons in het bleek gezicht.

WECHTER.

Nu heeft het uit met ons! 's Lands ramp kan niet meer groeien.
Met Tell zucht alle vreugd en vrijheid in de boeien.
Ik ben geheel onthutst! hoe zal 't met hem vergaen?

MARIA.

De blinde dwinglandy ziet rang, noch deugden aen:
Ik sidder om zijn lot. Nu zal de haet zich wreken
Op d' eengen schier, die voor 's Lands recht noch durfde spreken.

WECHTER.

ô, Wanhoop niet: de haet bewerkt zijn eigen val.
De Hemel is voor ons, die de onschuld redden zal.
Wie zie ik, door de laen, zoo spoedig herwaert komen?

MARIA.

't Is zijn verslagen Gâ: zy heeft gewis vernomen,
Dat hy in boeien zucht.

Zevende tooneel.

De vorigen, Edwiga.

EDWIGA.

Waer is mijn Echtgenoot?

WECHTER.

Wy treurden, toen de wacht hem in den toren sloot.

EDWIGA.

Zoo moest de laetste slag mijn teeder hart doorkerven!
Is dit dan de uitslag, dien ons ramplot moest verwerven?
De hoop, die me in de smart zoo toovrend heeft gestreeld,
Verkeert voor mijn gelaet op eens in 't zwarte beeld,
Dat met het zwaerd tot in de dood ons gaet vervolgen.
Die langverkropte wraek, in 't diepst van 't hart verzvolgen,
Heeft, als de looze slang, die uit haer schuilhoek luimt,
Voor 't grijpen harer prooi geen' enklen blik verzuimd.

Achtste tooneel.

DE VORIGEN, GEMMI.

GEMMI,

zijne moeder toeloopende.

Mijn moeder!.... Ach! gy weent! waerom dus luidste klagen?

EDWIGA.

Mijn liefling!.... ô, Gy moet het zelfde noodlot dragen,
Als ik, maer kent den ramp nog niet, die over 't hoofd
Ons hangt. Den laetsten steun zien we ons eerlang ontroofd!
Is dit het loon van hem, wien 't vuer uit de oogen straelde,
Wanneer, ten dienst van 't Land, zijn lemmer zegepraelde;
Die heurtlings, onvermoeid gezeteld in den raed,
Voor onze rechten streed? Voor roem verwerft hy smaed;
De naerste dood wellicht verwacht hem tot belooning.
Benijdt men hem 't gezin, dat in zijn stille wooning
Geheel zijn ziel vervulde, ontrukkt aen 't stadsbelang,
Sints hy door loosgesmeed verraed en open dwang
(Als de andren, die met hem getrouw ter pleitbank zaten
Voor de onafhankelijkheid) zijn zetel moest verlaten?
Helaes! wat raed verving dien Landgetrouwen raed?

Een Sarnem, die naer 't erf van weêuw en weeze staet,
 Heerscht zelfs op Gessler's wil; en woeste soudenieren,
 Met Osman aen het hoofd, ziet men diens stoet omzwieren.
 Wie zal ons redden? - Ach! waer heen my thands gekeerd?
 Wanneer de dwinglandy zijn val in 't harte zweert?
 Moest hy zoo roekloos weêr zijn heldenmoed doen blijken,
 Om wisser voor de roede eens dwinglands te bezwijken?
 ô Huwlijksheil! ô droom!... Hoe! 'k zou, in al mijn smart,
 Mijn dierbren Gade niet meer prangen aen mijn hart;
 En gy, mijn Kind! zoudt hem, in vaderlijk verrukken,
 Geen teeder zoentjen op uw kaekjens meer zien plukken?

GEMMI.

Mijn Moeder, wees getroost! Weldra kooft Vader weêr.

EDWIGA.

Mijn Liefing, wacht dit heil alleen van d'Opperheer:
 Een onbeweegbre borst doet hem zijn vrijheid derven.

GEMMI.

Koom, gaen we! Mijn gebed zal die te rug verwerven.

MARIA.

Mevrouw, uw jonge Zoon geeft geen' onnutten raed:
 Het lot zwaait wel eens om, eer 't zich beslissen laet.
 Het is niet laeg, zich voor zijn' vijand te vernederen;
 Een vrouw, een kind moet zelfs een stalen hart vertederen.

EDWIGA.

Wat wacht men van een beul, die met ons jammer spot,
 En 's menschen wraek veracht, gelijk de wraek van God?
 Hoe 't zij, ik volg dien raed.

TRAYER.

Dat God u begeleide!

MARIA.

Keer weêr in zegeprael!

WECHTER.

Wy trekken naer de weide.
God zegene u! Vaerwel!

Negende tooneel.

EDWIGA, GEMMI, zy gaen dieper het tooneel, op tot by den toren.

EDWIGA.

Koom, Gemmi! gaen wy ook.
Wat is des stervlings heil, dan dwarrelende rook?

GEMMI,

zijnen vader aen de torenvenster ontdekkende.

Mijn Vader!....

EDWIGA.

Tell, dat u de Moedermaegd behoede!
Moest gy me zoo in stilt' begeven, aen diens woede
U roekloos wagen? In die schrikgesteltenis
Weet mijn geschokte geest niet wat ons raedzaamst is.
'k Ga, met ons Zoontjen, 'k ga dien wreeden vijand spreken,
En smeeken, dat hy u.....

GEMMI.

Ik zal met Moeder smeeken.

EDWIGA.

Het allerwreedste hart weërstaet der kindsbêe niet;
Licht, dat hy de eerste mael op zich met schaemte ziet.

TELL.

Edwiga, leer uw' Zoon een' braven Zwitser wezen;
Verneêr u om geen' ramp! Alleen de laffen vreezen,
En buigen voor 't geweld. Ik heb de wet te baet;
Niet altijd blijft ze stom, hoe bits men haer versmaed'.

EDWIGA.

ô Vader, Echtgenoot! wil naer de rede hooren.
Wy gaen.....

TELL.

'k Begeer het niet.

EDWIGA.

Ik schijn voor wee geboren:
't Was weinig, dat het Land moest bukken voor zijn trots,
Verpletterd moest ons dak door zijn gevloekte knots.
Nog schemert me in die nacht een flaeuwe hoopstrael tegen;
Keert ze om in wanhoop, 't stael zal mijnen arm niet wegen!

EINDE VAN HET EERSTE BEDRIJF.

Edwiga. Tweede bedrijf.

Het tooneel verbeeldt de raedzael van Gessler. Eene schrijftafel is geplaatst over de rechterstoelen, in wier midden zich een prachtige zetel bevindt, boven welke zich het keizerlijke wapen vertoont.

Eerste tooneel.

GESSLER, SARNEM, WALTHOFF, ZELO.

GESSLER.

Wel, Zelo! blijft u nog mijn plan bespotlijk zijn?
 Is 't nu nog valsch gerucht, gebaerd door blooten schijn?
 De tijd is eindlijk daer, dat ik moet onderkennen,
 Wie my tot vijand is. Ik zal dit volk gewennen
 Den nek te buigen voor mijne onverbuigbre wet.
 Wee, die één enklen stap hare uitspraak tegenzet!
 'k Wil boeien hun verstand, hun rede diep verlagen:
 Zoo moet hun lijf en ziel onbreekbre kluisters dragen;
 Zoo leven zy als 't ros, dat, naer zijns meesters gril,
 Een forscher bit beknelt, als 't dit ontsteigren wil.
 Die trotsche Natie, slechts gewoon in 't stof te wroeten,
 Onwaardig in dat stof te kruipen voor mijn voeten,
 Droomt nog van Vrijheid op haer overheerden grond,
 Dien Oostenrijk sints lang aen zijne kretzen bond,
 En door het oorlogsrecht heldhaftig heeft verkregen,
 Als 't heir der Zwitsren voor zijn bliksemenden degen

Te rug kromp, en zijn wraek ontweek in 't vrij geberg!
 En 't is dit zelfde volk, dat Gessler's wetten tergt!
 Het waent, zijn Vrijheid uit het graf te zien hersteigeren;
 Het wrokt, halstarrig; 't durft altijd nieuw tolrecht weigeren,
 Terwijl, 't onbuigzaam voor mijn wenken, dag en nacht
 Op lage en listigen loert, en naer mijn neêrlaeg smacht.
 Wien moet ik meer dan Tell van al dien trots betichten?
 Hy beev! 'k Wil op zijn graf mijn' ijzren zetel stichten.
 Dat by verga! Hem root mijn wraekzucht uit van de aerd!
 Wie voor geen wetten buigt, kniel' voor het straffend zwaerd!

SARNEM.

Gewis, eens moet de wet een treffend voorbeeld geven:
 Blijft onder ons gezicht een enkele muiter leven,
 Als Tell, die haer bespot, en aen zijn hielen vaegt;
 Als Tell, die immer van de Vrijheid nog gewaegt,
 En in den Oppervoogd den Keizer durft trotseren,
 Dan zal de ontzinde slaef zijn' meester dra verheeren.
 Weet, dat by listig is, en dat het gantsch gewest
 Het oog op hem, als op een bake, houdt gevest.

WALTHOFF.

Het duldt geen onderzoek: de wet is uitgesproken;
 Het vonnis vastgesteld; het misdrijf dient gewroken.

ZELO.

't Is waer, het Zwitsersch volk is zacht, maer koen van aert.
 't Kan, uitgetergd, op eens, wanhoopend, met het zwaerd
 Verrijzen; fel en fors der kluister zich ontwringen.
 Spant gy een veêr te sterk, verschriklijk is haer springen.
 Men wint met zoetheid meer dan met geweld.

GESSLER.

Gy spreekt
 Als wien 't in brein en hart aen raed en moed ontbreekt.
 Neen, Zelo! Gessler spot met al uw ijdel vreezen.

Een volk, te recht gedoemd, geschikt om slaef te wezen,
 Zou nog verroeren? Nu, prang dan zijn boei meer vast.
 Gebieden is de tael, die heerschers enkel past.
 Beef gy, verbleekt, te rug; ik kan 't alleen volvoeren;
 Ik, gantsch Helvetie aen mijne ijzren wetten snoeren.

Tweede tooneel.

DE VORIGEN, OSMAN.

OSMAN.

Men smeekt, met needrig hart, zijn Hoogheid om gehoor.

GESSLER.

Wie stelt er op deez' stond zich aen de raedzael voor?

OSMAN.

Mijn Vorst! de gâ van Tell, de wanhoop in hare oogen,
 Een kindtjen aen heur hand, kwam naer dees plaets gevlogen.

GESSLER.

Dat ze in de zael verschijne! Een onverwacht geval!....

WALTHOFF.

Een vrouwenlist; doch dien men haest ontdekken zal.

Derde tooneel.

EDWIGA, GEMMI, DE VORIGEN.

GESSLER.

Wat wilt gy? Spreek!

EDWIGA.

Mijn Vorst, alleen uw hart bewegen.
 Ja, in uw meêlij' is mijn laetste hoop gelegen.
 Verstoot onze onschuld niet, die troost smeekt by haer' Heer.

Geef my een' Gade, geef mijn' zoon een Vader weér.
 Een enkel eerverzuim, al was die eer geboden,
 Heeft zoo iets in uw' Raed verdediging van nooden?
 Wees edelmoedig! Toon, dat gy vergeven kunt.

GESSLER.

Dat kan ik ook, ô Vrouw! maer om geen moorddolkpunt
 In 't hart te wachten. Dit kan nooit uw stem verbloemen;
 Dit pleit uw traen nooit vrij.

EDWIGA.

Ach, wil geen onschuld doemen.
 Gaf ooit mijn Echtgenoot een schijn van zulk verraed?
 't Vooroordeel, dat den mensch met tastbre blindheid slaet,
 Heeft, door een slangentong, u tot de wraek bewogen.
 Doe recht!

GEMMI.

Mijn Vorst, ik bid, schenk ons uw mededoogen.
 Zie gunstig op de smart der liefste Moeder neêr.
 Ik smeek het aen uw' voet: geef my mijn' Vader weér.

GESSLER.

Door bitsen haet voor my is Willem Tell ontsteken.

GEMMI.

Hy kent mijn Vader niet, die zoo van hem durft spreken:
 Te teeder mint hy ons, dan dat hy iemand haet'.

GESSLER.

Wat leert die Vader u?

GEMMI.

Te leven voor den Staet,
 Wanneer ik mede eens boog en slinger kan behandelen;
 Met vasten voet het spoor der Vadren te bewandelen;
 En, in de diepste ramp, te hopen op den God,
 Die met de onmenselijkheid, hoe hoog gezeteld, spot.

GESSLER.

Wie zijn onmenschten, kind?

GEMMI.

Dit tuig' hun eigen harte;
Voor my ik ken nog niets dan mijner Moeder smarte.
Wat snoodaert ook zoo wreed haer tranen stroomen deed,
Ik schrei den Wreker aen van 't onverdiende leed.

GESSLER

tot Edwiga.

Uw schrander Zootjen moet voor geene klerken wijken!

EDWIGA.

Oprecht?

GESSLER.

't Is mogelijk..... De Raed zal vonnis strijken.
Vertrek, op dat het recht dra door zijn' mond besliss'!

JOANNA,

met Gemmi aen de hand, vertrekt, gevolgd van Osman.

De dood schuilt onder 't kleed van deez' geheimenis.

(Zich omwendende, onder het henengaen).

ô, Wees rechtvaardig!

Vierde tooneel.

GESSLER EN ZIJNE RAEDSHEEREN.

SARNEM.

Wel, heb ik my thands bedrogen?
Zaegt gy het listig hart niet spreken uit hare oogen?
De Gouverneur geve acht, dat niemand hem verkloek'.
Koomt ooit uw vijand vrij, uw veiligheid raekt zoek.
Zal de opgelegde wet tot huichelspel verstreken?
Zal men gedoogen, 't volk tot muitery te wekken?
Men smeekt vergiffenis; geen blijken hoeven meer

Van 't misdrijf; 't vonnis is bereid; men wikk' niet weêr.
 Waer' 't niet genoeg, zoo men de doodstraf won versachten,
 Herroepen zelfs; en hem zijn vrijheid liet verwachten,
 Van 't kunstgebruik des hoogs, die hert, noch eland spaert?
 Geen schutter, die zijn oog in juistheid evenaert,
 Zijn hand in fiksheid! Wie 't bestaet, op 't sop der bergen
 Den vorst der vooglen in zijn lucht verblijf te tergen,
 In volle vlucht dien treft, van op de steenrotsspits,
 Mist ook een' appel niet met zijn' onfeilbren flits.
 Hier kan de schutter naer verkozen wijz' zich schikken,
 En met een vasten voet op 't vaste voorwerp mikken.
 Is dien zijn vrijheid dan niet al te veel gejongd?

ZELO.

Wat veinst gy? 't Hart weêrspreekt de woorden van uw mond.
 Men wil zijn vrijheid! neen, men wil hen-bei verderven -
 Den zoon door 's Vaders hand, deez' door den beul doen sterven.
 Waerom den raed veracht, dien ik zoo dikwijls gaf?
 Het bromt in onzen mond altijd van wraek en straf.
 Wil men het Zwitsersch hart op zulke wijze buigen?
 Onmooglijk!

GESSLER.

't Kon beproefd. Dit vonnis zou getuigen,
 Dat wie geen' eerbied draegt aen Gesslers heerschappy,
 Verzinken moet in 't slijk, van welken rang die zij.
 Hoe 't ga, hy boet zijn schuld: zijn vonnis is geweest.
 Hoor, Sarnem!

(Hy fluistert dezen eenige woorden in 't oor.)

SARNEM.

Ieder leere uw wil en wetten vreezen.
 Ik wacht: het is hoog tijd.

WALTHOFF,

ter zijde der zael uit ziende.

Hy nadert.

SARNEM.

Juist op 't uer.

ZELO,

ter zijde.

Zoo klein een misdaed staet den armen Zwitser duer;
Zoo 't misdaed heeten mag, zijn waerde als mensch te voelen,
En, ongekromd, aen lijfs- en zielsdwang zich te ontwoelen!

Vijfde tooneel.

DE VORIGEN, TELL, OSMAN MET DE WACHT.

GESSLER,

van zijn stoel opstaende.

Gy zijt een Zwitser?

TELL.

Ja.

GESSLER.

Uw woon?

TELL.

Is Althorffs oord.

GESSLER.

Uw naem?

TELL.

Is Willem Tell.

GESSLER.

De plaets van uw geboort'?

TELL.

Het landschap Schweitz.

GESSLER.

Gy zijt den man, niet min ervaren

In 't sturen ran een boot door de opgeruide baren,
Dan 't schieten van een pijl, die nooit zijn doelwit mist?

TELL.

't Is zoo: 'k bejammer diep, dat gy mijn naem maer wist,
Om iets, dat aen mijn Land niet kan ten nutte strekken.

GESSLER.

Dit laetste woord moet my gantsch Willem Tell ontdekken.
't Bericht is al te waer: gy zijt het dan alleen,
Wiens aertshardnekkigheid mijn macht zoo blijft vertreên?
Een zonneklaer bewijs, dat gy aen de onderdanen
Des keizerdoms den weg tot oproer poogt te banen.
De wederspannige aert, die reeds alom hier woelt,
Heft ons den sluier op, van wat uw trots bedoelt.
Gy schondt de wetten.

TELL.

Nooit! De wetten zijn my heilig,
En 'k acht me - zelfs voor u - in haer bescherming, veilig.
Maer buigen voor een hoed, door dwangluim opgericht,
Is onuitwischbre schande, en geen onwraekbre plicht.
Gy spreekt van wet? De Wet, in 's Keizers naem bezworen,
Laet heur gewijde stem voor ons niet langer hooren.
'k Beroep my ook op haer, die, by het eedverbond,
De Vrijheid waerborgde aen ons immervrijen grond.

GESSLER.

Roept hier geen dooden weer! Gy zaegt 's Lands Raed verschoppen,
Van toen de Duitsche vaen woei van uw torentoppen.
Geen tegenstrevers duldt de Keizer, op zijn' thron.
De Raed, die waegde hem te steken naer de kroon,
Werd uit zijn fieren stoel ter rechter tijd verdreven.
De Vorst wil door mijn mond-alleen de wetten geven.

TELL.

Dus hoor ik uit dien mond, dat een gekluisterd man

Zich wel verdedigen, maer geenzins redden kan.
 Mag onbepaeld gezag ons dierbaerst recht ontkennen,
 Mag willekeur naer luim en lust de Vrijheid schennen,
 Wee u, Helvetie, wee! - 'k Voorzie, 't heeft uit met hem,
 Wiens lot en leven hangt van de uitspraek zulk er stem.
 'k Getroost my in mijn lot: ik zal die uitspraek wachten.
 Die slaverny veracht, kan ook de dood verachten.
 Ik spreek niet meer: wat geeft u mijn verdediging?
 Het blind en doof geweld speelt in het rechtsgeding.

GESSLER

tot Sarnem.

Volbreng uw last!

SARNEM.

Genoeg! men gaet uw vonnis lezen.
 Gy tuigt dan, dat het recht uw misdaed heeft bewezen?

TELL.

Volbreng uw last, maer noem geen ingeslapen recht!
 Ontwaken zal het eens ter wraek. Ik heb 't gezegd!

SARNEM,

opstaende leest het vonnis.

De Gouverneur, bezorgd met zijn getrouwe Raden,
 Op dat geen euvelmoed de wetten durv' versmaden,
 Op dat een slaeploos oog den geest van oproer stuit',
 Heeft, in zijn' hoogen Raed besloten, en besluit:
 Dat ieder, van wat rang of staet hy moge wezen,
 Na 't achtingwaerd plakkaet, ter straten afgelezen,
 Ten schuldig plichtbewijs, neêrbuige voor den voet
 Der eerespits, waerop de vorstelijke hoed
 Zich heft. Dien plicht heeft Tell tot viermael overtreden:
 De wet, na onderzoek, verklaert hem afgesneden
 Van alle burgerrecht - als vijand van den Staet,
 Verwijst hem tot de dood; doch daer de hooge Raed
 Het sprekendste bewijs van zijn genâ wilt geven,
 Schenkt hy aen Willem Tell 't verbeurde lijf en leven,

Zoo deez' van 't hoofd zijns zoons een appel schiet'.

GESSLER.

Men sta
De keus hem toe: de Wet veroordeelt u, genâ
Schenkt u de Raed.

TELL.

Genâ!.... En gy eischt van den Vader
Den beul zijns te zijn? Neen, dat mijn levensader,
Barmhartig wangedrocht, veeleer zij afgesneên!
Dat de onschuld veilig zij; uw vloek treff' my-alleen!
'k Heb nooit geaerzeld, hoe de zwarte doodsgevaren
Opstegen, my voor 't Land in 't heldenheir te scharen;
Maer dit, dit is een moed, waervoor ik ril en ijs.
Ik wil mijn vrijheid niet aen zulk een' duren prijs:
Mijn kop vall' neêr; ik red mijn Zoon!

GESSLER.

Waent ge, onbezonnen!
Dat reeds zijn leven door uw weigring zij gewonnen?
Weet, dat de hooge gunst, die gy zoo trotsch versmaedt,
Alleen de redding van uw' Zoon u overlaet.
Maer, 'k zweer het! blijft gy nog hardnekkig wederstreven,
Dat kind zal op 't schavot - en voor uwe oogen - sneven.
Kies!

TELL.

Schrikkelijke keus! - Gy hebt geen kindren dan? -
Neen, de Eeuwge wilde niet, ellendige tijran!
Dat gy de zaligheid geniet van 't Vaderharte!
Waerom onthield hy u 't besef der Vadersmarte!
'k Beef voor mijn Gâ! - Natuer bestormt me aen alle zij'. -
Mijn bloed is niet genoeg om 's dvinglands razerny
Te paeien! - Goede God, schouw neder uit den hoogen
Op mijn onlijdbaer leed: wees met mijn lot bewogen!

En gy - gy, die uw telg, door priestrenlist belaegd,
By Joodschen duivlenlach aen 't kruis genageld zaegt,
Herinner u de ramp, die 's menschdoms Vrijheid baerde,
En sla uw Moederoog op deez' geketende aerde!
Spreek by dien Zoon voor ons: dat ons uw gunst bekroon',
Als ik het uiterst waeg, ter redding van mijn zoon!
Gy ziet het, Hemel! niets kan 's ondiers aert verzachten:
De grijs- en kindsheid - selv' leent zijner boosheid krachten.
Haer zwakheid, die zoo teêr voor haer bescherming pleit,
Wekt de overspanning slechts van zijn baldadigheid!

EINDE VAN HET TWEEDE BEDRIJF.

Gessler.
Derde bedrijf.

Het tooneel verbeeldt het voorplein van Gesslers hof; aen het uiteinde des tooneels is een korte pael gesteld. Aen beide zijden staen boomen, dreefswijze geplant.

Eerste tooneel.

TRAYER,

ter zijde des tooneels opkomende en rondziende.

Het is maer al te waer: het drok gewoel der straten
Kan my geen twijfel meer van 't vonnis overlaten.
Hy, die van 't gantsche land bemind wordt en geroemd,
Ziet zich tot meer nog dan een dubble dood gedoemd.
Ik beef voor 't oogenblik! Wie zie ik herwaerts komen?

Tweede tooneel.

TRAYER, MARIA, WECHTER.

TRAYER,

terwijl eenige burgers langs de andere zijde des tooneels treden vervolgt:

Maria, hebt ge in 't veld dan ook de maer' vernomen
Van 't schouwspel, dat ons wacht?

MARIA.

Korts na den middag, ja,
Vloog ons de tijding reeds uit duizend monden na.
'k Zat op een heuvelspits, in diep gepeins verzonken

Om 't dierbaer Vaderland, aen d'ijzren boei geklonken,
 Wanneer ons 't vonnis werd vermeld van een der liên,
 Die 't op de woelge straet had aengeplakt gezien.
 Hier, Wechter kende 't eerst. Ras blies zijn schelle horen
 De noodbyeekomst, langs 't gebergte, in aller ooren.
 Ras vloeyde, al mommelend, een breede schaer byeen,
 En trok, met popplend hart, naer 't angstig Althorff heen.

WECHTER.

't Is ruim een uer, dat wy de sombre tijding kregen;
 Zy liep de velden rond. Welhaest zag men de wegen
 Vervuld van oud en jong, dat, met nieuwsgierig oog,
 Naer 't nooitgezien tooneel in Althorffs wallen vloog.
 Mep zegt, die tijding deed geheel de stad verroeren;
 De straten golfden zwart van burgers, zwart van boeren.

(Een militaire wacht gaet van achter over het tooneel.)

Ik zie maer luttel volks: hier is het plein nochtans
 Bestemd ten uitslag van de schrikkelijke kans.

TRAYER.

Ga na den toren; daer zult gy geheele troepen
 Zien saemgestroomd, en zich verdringen, op de stoepen.
 Het woelt en wart er alles ondereen. Men stopt
 Elkaêr den doorgang: straet by straet zijn volgepropt.
 't Is als een oproer, dat het slot wil overrompelen,
 En op den aenval loert. Men hoort de menschen mompelen
 En morren onderling. Men dreigde zelfs de wacht:
 Den grooten Burger zou men rukken uit haer macht.
 Zoo hoorde ik in 't gebruisch hen tot elkander spreken;
 Maer niemand heeft den moed den schedel op te steken.
 Men vloekt den Gouverneur, men vloekt zijn' helschen Raed,
 Wie 't allermint gerucht met bleeke siddring slaet,
 Als kwam de wraek van 't Volk

(Gods wraek!)

hen reeds bespringen.
 Ik kon ter naeuwer nood my uit den aendrang dringen,
 En repte naer dit plein mijn vaekgestuite schreên.

Toen zag ik, over 't volk, van in de verte heen,
Aen 't lansenblikkren en het zwieren van de pluimen,
Dat Gessler's macht het Volk reeds dwong de plaets te ruimen
Aen 't voorhof, waer hy-zelf ras henenstappen zal.

WECHTER.
Het uer is daer.

MARIA.
Ik ga, ik ga.

WECHTER,

in de verte ziende.

Zy nadren al.
Blijf hier!

MARIA.
ô Neen, ik ga: 'k verlang die ijslijkheden
Geenzins te zien. Daer kooft..... ik beef door al mijn leden.
Gods arm bescherm hen-bei!

(Zy vertrekken aen de eene zijde).

Derde tooneel.

WILLEM TELL, GEMMI, GESSLER, SARNEM, WALTHOFF, ZELO, EN DE VORIGEN.

Boeren, Burgers en Vrouwen vervullen het tooneel. Tell treedt, nevens Gemmi, dien hy aen de hand leidt, door een dubbele wacht pijkeniers en hellebardiers. Een hunner draegt den boog en de pijlbus van Tell, en houdt een appel in de hand. Achter dezen treden Gessler en zijne Raden.

TELL,

met een ontzet gelaet.

Gy geeft my moed, mijn Zoon!
Uwe onschuld pleit ons vrij voor d'allerhoogsten thron.
Daer is genâ, daer recht. Neen, God zal niet gehengen,
Dat ik, der wraek ten zoen, onnoozel bloed zal plengen.
Omhels my - licht voor 't laetst! De tweestrijd der natuer
Put al mijn krachten uit. Verschriklijk is dit uer,

Een foltereew voor 't hart eens Vaders.

GEMMI.

Troost u, Vader.
Grijp moed: 'k beef immers niet.

(Tot de lijfwagt).

Koomt, mannen treedt my nader;
Volvoert uw last, en brengt my naer don afstandspael!

TELL.

Hoe 't ga, de wraek vindt in zijn bloed geen zegeprael.

Vierde tooneel.

DE VORIGEN, EDWIGA.

EDWIGA,

die door de burgers heengevloegen, de grootste verslagenheid verraedt.

Mijn Zoon!..... waer zijn ze?

(Tot haren Echtgenoot).

Gy - natuer zoo wreed vergeten,
Uw bloed, uw Vaderplicht! Niets mocht Edwiga weten....
Gy wilde uw' Zoon slechts zien!..... Is dit mijn trouw ten loon,
Dat men voor eeuwig my zoo afscheurt van mijn' Zoon?
Wist gy niet, dat de flits, die 't hart hem zou doorbooren,
Ook 't mijn doorbooren zou? - Wat geeft eens Gesslers toren?
Een Vader draegt altijd een' hemel in 't gemoed,
Als hy zijn liefling redt, ten koste van zijn bloed.
Mijn Gemmi!.....

(Zy vliegt hem in de armen).

GEMMI.

Moeder!

TELL.

ô Edwiga, staek die rede!

Verwijt een' Vader niets; maer zend tot God uw bede,
 Dat Hy mijn arm bestiere! Ach, vloek my om geen daed,
 Die 't eenigst, om ons kind te redden, overlaet.
 't Geweld geeft hier de wet. Wat gruwelstuk het smede,
 Gy weet het, de Almacht leeft!

EDWIGA.

En duldt het! Neen, geen bede!
 Wraek, Hemel, schrikbre wraek! En eischt de tijger bloed,
 Dat heb ik! 't Moederhart heeft ook zijn heldenmoed.

GESSLER

tot Osman.

Maek aen dit spel een einde!

EDWIGA,

die Osman wil henenleiden.

Ik spot met doodsgevaren.
 Waer zijn de beulen?

TELL.

Ga, Edwiga, wil bedaren!
 De Hemel stond de ramp 't gebed toe, en de hoop;
 En ramp baert dikwijls heil, door wondren samenloop.
 Ga heen, geliefde Vrouw! door wanhoop onbevochten.

EDWIGA.

Waer zijn de beulen? Hoe! ik heengaen, ik!....

(Zy vliegt door de wacht heen, en ontdekt Gessler met zijnen Raed.)

Gedrochten!

(Zy valt tusschen de Burgers in onmacht. Gemmi ging ondertusschen naer het afstandspunt met zijnen Vader. Men wil hem blinddoeken, het gene hy weigert. Men reikt Tell den appel toe).

GEMMI.

ô, Laet dien blinddoek daer: ik wil mijn' Vader zien.

TELL.

Mijn Gemmi! neen, dit niet! De pijl kon u misschien

Doen schrikken: niet te stout!

GEMMI.

Mijn Vader, wil niel vreezen!
U enkel zal ik zien, en onbeweeglijk wezen.

TELL.

Zet u, tot vaster steun, dan op de rechter knie!

(De oogen om hoog slaende.)

Mijn Redder, dat ik niets, niets dan den appel zie!

(Tot Gemmi.)

Verroer niet! Moge God in u een drietal sparen!
Die moed past aen mijn Telg.

GEMMI.

De moed redt uit gevaren.

TELL,

die langzaam tot zijne plaats getreden is.

ô Gemmi, die mijn hart met hoop en kracht bezielt,
Bid, bid den Eenigste, voor wien een Zwitser knielt!
Ik zal dien wreeden plicht - ik, Gade en Vader - kwijten,
Maer hy belâ me nooit met bloedige verwijten.
Reik my mijn wapentuig en koker toe. Helaes!

(Hy breekt een stuk van den horen des peils, dien hy in de hand nam, en bergt een tweeden in zijn borstkleed.)

Dees dien nu niet! Of hulp of wraek, ô Hemel!

GESSLER,

dien het laetste woord gehoord heeft.

Dwaes!
Hier geldt alleen de kunst: geen Hemel kan hier baten.
Wie voor mijn wrok niet buigt, is van 't heelal verlaten.

TELL,

knielende.

Gy hoort dien gruwel, Gy, die 't Vaderhart doorziet.
Wees Gy zijn redder; ik - ik ben zijn moorder niet!
Gy, die voor Abraham een' Engel neêr deed schieten,

Laet mijne onzeekre hand nooit Onschulds bloed vergieten.
 Uwe onverkortbare arm stelde aen de golven perk;
 Gy moet der Vadermin verheevner wonderwerk:
 Gy moet de razerny eens dwingelands bedwingen,
 En uit de vreesbre nacht een hulpzon voort doen springen.
 ô, Storte ik nimmer 't bloed, dat uit mijn adren vlood;
 Het eenigst spruitjen van Edwiga's teedren schoot;
 De hoop van mijn geslacht; voor wien ik eerst moet dalen
 In 't graf. ô, Laet mijn hart dien zegeprael behalen,
 Of.....

(Hy rijst, stelt een pijl op zijn boog, poogt driemaal te schieten, maer vruchteloos; eindelijk ziet hy nog eens naer den Hemel, mikt en schiet den appel weg, terwijl de aenschouwers, met afgewend gelaet, den noodlottigen scheut verwachten.)

GESSLER.

Is er dan een God?

VERSCHEIDENE BURGERS.

Triomf!

WECHTER.

Leev' Tell!

TRAYER.

Leev' Tell!

GEMMI,

in de armen van zijnen Vader vliegende, die hem met verbijstering aenziet.

Mijn Vader, 'k zie u weêr.

TELL.

Niet meer uw rampgezel.

GEMMI.

Doch waer is Moeder?

MARIA.

Hier; de kracht heeft haer begeven.

EDWIGA,

tot zich-zelve komende.

Waer ben ik?

GEMMI.

Moeder!

EDWIGA.

Is mijn Gemmi nog in 't leven?

GEMMI.

Ja, Moeder, 'k ben by u, en Vader is weêr vrij.

EDWIGA.

Mijn God, Gy zendt geen smart, of voegt er blijdschap by.

TELL,

Gessler naderende.

Ik eisch mijn vrijheid weêr.

GESSLER.

Ik prijs uw kunst.

WECHTER,

onder het volk.

Zijn vrijheid!

GESSLER.

Geen dolle drift! In rouw verkeerde licht die blijheid.

TELL.

Ik eisch mijn vrijheid weêr.

VERSCHEIDENE BURGERS.

Zijn vrijheid, Gouverneur.

GESSLER.

Hy won ze, en ordenlijk verkrijgt hy die. Betreur
Geen muiltzucht, haestig Volk! In boeien zou ze u klinken,
En 't strafzwaerd van de Wet doen op uw halzen zinken.

*(Men brengt Tell den weggeschoten pijl weder; hy steekt dien by den anderen in zijn borstkleed.
Gessler ontdekt dien hier door; ontstelt, en zegt ter zijde:)*

Hoe woest, hoe trotzig straelt zijn oog, waer voor ik gruw!

(Tot Tell).

Die tweede pijl - waer toe was hy bestemd?

TELL.

Voor u,
Zoo ooit mijn eigen hand mijn Liefeling had doen sneven.
Dan moest die eigen hand mijn hart voldoening geven;
En nimmer kon dit doel mijn' Vaderrouw ontgaen.

GESSLER.

Rampzaelge Willem Tell, 'k heb u te wel verstaen;
'k Ontfang daer van u-zelv' geenzins onnutte wenken.

TELL.

Ik won mijn vrijheid weêr.

GESSLER.

Men zal ze u later schenken.

VERSCHEIDENE BURGERS.

Zijn vrijheid, Gouverneur!

GESSLER.

Bedaert u; 'k hou mijn woord.
Eerst echter ga het Recht met vasten voetstap voort.
Hy is der doodstraf vrij, maer 't Recht wake, onbezweken:
Hy dreigde my den dood. Tot dat de Raed zal spreken,
Omvang' de boei zijn leên; breng hem naer 't torenslot.

(De wacht geleidt hem henen. De burgers volgen met Edwiga en Gemini.)

EDWIGA,

in het hengaen.

Die zege baert de dood. Wie zal ons redden?

GEMMI.

God.

Vijfde tooneel.

GESSLER EN ZIJNE RADEN.

GESSLER

tot Zelo.

Spreek, Zelo! kan u dit niet innig overtuigen?
Halstarrig ras! het zal de nekken nimmer buigen
Dan voor de strafbijl; en ik zie, hoe 't ingewand
Des burgers, door dien Tell, in woelkoorts al ontbrandt.

ZELO.

Is 't wonder, dat het Volk door wrok zij aengegrepen?
Koomt daeglijks last op last het niet tot morren zweepen?
Den laetsten druppel bloeds heb ik voor Gessler veil,
Maer manlijk strijdt mijn raed ook voor des Zwitsers heil.
ô, Mocht ik tusschen u en 't Volk een midlaer wezen,
En zag ik uw geluk eens uit zijn min gerezen!
Al droeg een Moeder my hier onder 't harte niet,
't Is Vaderland alom, waer 't Volk ons liefde biedt;
En 't denkbeeld streekt mijn ziel, dat - vrij van alle boeien -
Dit Volk eens op mijn asch een traen zou laten vloeien.
God geev', dat mijn vermaen niet eens, te laet aenhoord,
Tot rechter u verstrekk'! - Mijn tael in tusschen spoort
Elkeen tot vreê, en 'k ga

(als slotvoogd)

't slot bezorgen.

Zesde tooneel.

GESSLER, SARNEM, WALTHOFF.

GESSLER.

Een somber doodsgeheim ligt in die borst verborgen.
Waer hy een Zwitser zelfs, hy kon geen grooter vlijt
Besteden voor dit volk, dat my de rust benijdt.
't Is enkel lafheid..... Maer wat pak ligt me op de leden?
Een beeld

(het beeld van Tell!)

waert, dreigend, op mijn schreden;

Een angstig voorgevoel spelt my een schriklijk lot;
 Een voorspook schokt my, die met Hel en Hemel spot.
 Wordt eens het woelziek volk door Vrijheids waen bezeten,
 Welk brein berekent, wat zijn arm ook zal vermeten?
 My kwetst de glans van Tell het daer voor pinkend oog:
 Ik sidder voor den pijl, die van zijn pees eens vloog.

SARNEM.

Ik zie alreeds 't gevolg: gy hebt hem vrijgesproken,
 En op den zelfden stond voor 't Volk uw woord verbroken.
 Wy zijn te verr' gegaen, om nog te rug te treên.
 Des oproers spille draeit op hem, op hem-alleen:
 Er moet een einde aen zijn! Geen uitstel met besluiten:
 Zijn dood-alleen kan in zijn loop den opstand stuiten.

WALTHOFF.

't Is zoo. Wat Zelo raekt, hy is 's mans middelaer;
 Geen rechter, maer zijn steun en stut by elk bezwaer.

GESSLER.

Welaen! het moet, het zal..... Ja, langer te overwegen
 Is vol gevaer; alleen een lafaert spreekt my tegen,
 En pleit voor Tell en 't Volk, dat niets dan onrust aêmt.
 Ik heb mijn plan gevormd, dat hen weldra beschaemt.
 De trotsche Zwitser zal niet langer my weêrstreven -
 Niet langer voor zijn oog dien Vrijheidsdroom zien zweven.
 Hoor, Sarnem: 'k wil, dat Tell nog korts na middernacht
 In stilte aen Uris meir, uit Althorff, zij gebracht.
 Van daer moet hem een schuit naer 't sterke Kusnacht voeren.
 De reize is kort: geen blik zal ons by nacht beloeren.
 Maer Zelo wete niets van die geheime tocht;
 Vooral men wekke niet de sluimrende achterdocht.
 'k Zal zelf, met u, naer 't slot d'Oproerling vergezellen,
 En daer zal 't wrekend stael zijn trotschheid nedervellen.
 Zijn val voorkooft mijn' val; mijn' wrack vereischt dit bloed;
 Mijn macht, dit offer. En wie dan nog wrokt en wroet,

Dien zal ik, zonder moeite, in vaste teugels dwingen,
Of - baet het niet - in boei en band, tot barstens, wringen.
Elkeen buigt slaefscher nog dan naer mijn wenk en woord.
Genoeg! volgt mijne schreên! De nacht toeft ons aen boord.

EINDE VAN HET DERDE BEDRIJF.

Gemmi.

Vierde bedrijf.

Het tooneel verbeeldt de have van de overzijde des meirs tusschen de rotzen. Aen en omstreks het strand vertoonen zich twee of drie boomen; een berkenboschjen rijst op den voorgrond van het tooneel, terwijl een afhellende heuvel, byna op het midden des tooneels, aen de opening der have eindigt. In het verschiet ziet men het meir; rotzen en bergen.

Eerste tooneel.

VERNET.

Het tooneel is geheel donker. Vernet zit, slapend, op een heuveltjen, naby het meir; hy is gedoken in zijn mantel, waer onder zijn zwaerd verborgen is. De bliksem verlicht het tooneel, waerop een zware donderslag volgt, die Vernet ontwaken doet. Het is middernacht.

Wat domlend krijgsgedruisch laet in de lucht zich hooren,
 En kooft op 't onverwachtst mijn korte sluimring stooren?
 Met zwarte wolken sluit zich gantsch de hemel dicht.
 Wat tastbre nacht! Alleen het rosse bliksemlicht
 Schiet op het kokend meir. Die nacht is ons genegen:
 Haer sluier dekt het plan van d'afgesmeek ten zegen,
 Die met het licht ons daegt. 't Is of de grootsche orkaen
 De leus der Vrijheid in het strijdperk voor wil gaen!
 De Hemel is met ons: 'k aenvaerd dit heilig teeken,
 Dat Gods gerechte hand de kluister zal verbreken.
 Die storm scheidt hoop in 't hart, dat weent om 't Vaderland.

(De storm vermindert allengs; Vernet ziet naer het strand.)

Wat scheemring zie ik ginds..... zy nadert langs het strand.
Verraden is men licht!..... 't Is krijgsvolk..... Ja, voorzeker.

(Hy trekt zijn zwaerd.)

Tweede tooneel.

VERNET, WALTHER EN VIER GEWAPENDE BURGERS.

WALTHER,

langzaam met de zijnen toetredende.

Vernet!

VERNET.

Wie nadert my? Zijt gy een trouwverbreker,
Zoo straff' mijn hand u.... Hoe! 't Is Walther.

WALTHER.

Onverwacht
Tref u mijne aenkomst in het holste van de nacht.

VERNET.

't Is waer, mijn Vriend, 'k verstom: zeg my, wat zulks beteekent?
Verlaet gy zoo uw' post, waerop gantsch Uri rekent?
Uw koomst voorspelt niets goeds.

(Het onweêr is geheel bedaerd.)

WALTHER.

Ten minste omzichtigheid.
's Lands redding hoopt op trouw, op moed, en wijs beleid.

VERNET.

Wy zijn verklikt; ik hoor 't; de Vrijheid is verloren.

WALTHER.

Niet zoo kleinmoedig! Al den toestand zult gy hooren.

(Tot de wacht.)

Verwijdert u één stond. - Tell zucht in hechtenis,
En zeker, dat de dood zijn deugd beschoren is.

VERNET.

Hoe! Tell.... in boeien!.... God! men heeft hem dan verraden?

WALTHER.

De ramp stijgt niet zoo hoog; de trouw blijft rein: 't versmaden
Der Wet, die hulde vergt voor de opgeheven spits
Baerde aen den Held dit wee: nu moest zijne ijsbre flits
Van Gemmis dierbaer hoofd, tot straf, een' appel schieten.
Zijn zoon te redden of zijn bloed zelf te vergieten,
Wat vreesselijke kans, door d'Onmensch uitgedacht!
'k Zag 't ongehoorde stuk, met meer dan menschenkracht,
Voor 't twijflend oog des volks, door Althorffs Held volbrengen;
En de eeuwen zullen steeds van zulk een daed gehengen!
De Dappre zegepraelt, en met hem gantsch het Land.
Men joelt en juicht om 't feit, en Gessler - knarsetandt.
Weër heeft hy, naer zijne aerd, en woord en eed geschonden,
En d'onbeloombren Held in 't kerkerslot herzonden.
Zijn leven lijdt gevaer; hy wordt, gelijk de Staet,
Indien geen redding daegt, het offer van den haet.
Die redding is alleen in onzen moed te vinden:
De naderende dag van gram moet ons verslinden,
Of onze beulen. Vriend, ons wacht een schoone taek!
De heldenmoed stijge op met Gesslers dorst naer wraek.
Het recht is ons, de zege....

VERNET,

terwijl de veewachtershoren in het verre gebergte klinkt.

Alreeds steekt men den horen.

WALTHER.

Vreest ge een verraders oog, dat ons hier op kon sporen?

VERNET.

Neen, maer de tijd verstrekt; 't is meer dan middernacht,
En 't onweër zwijgt. Men blaest de nijvre morgenwacht,
Die in 't gebergte dra de knapen doet vergaderen.
De herders zijn te been, zoo haest de dag gaet naderen.

WALTHER.

Arnold^(*) werd tijdig van de zaak bericht; ik zond
 Hem over 't meir een boô, maer wou met eigen mond
 U spreken. 'k Ben met haest van Uri heengevaren,
 En liet een' dappren Vriend die eerepost bewaren.
 Ik reken op zijn trouw, als op mijn eigen woord.
 Nu, spreek: de tijd eischt spoed.

VERNET.

Men treê manhaftig voort.
 De trouw bleef ongekreekt, de hoop is niet verzonken!
 Wat werd Helvetie in vernaeuwden band geklonken,
 Ontzong der laffe vuist het opgeheven zwaerd!
 Mijn manschap staet bereid, en blijft der Vrijheid waerd.
 Is Schweits en Uri eens in onze macht gevallen,
 Dan zal die Vrijheid reeds haer zegetoonen schallen,
 Bij 't juichen van al 't Volk, dat ons langs berg en dal,
 Op 't eerstgegeven sein, ter tocht nabruisschen zal.
 Daer toet ten tweede mael de vroeggestoken horen;
 Het vee drijft naer 't gebergt', by 't scheemrig morgengloren.
 Keer spoedig weêr. De zon straelt ras den oever rond.

WALTHER.

Zy schijnt nog, voor zy daelt, op vrijgevochten grond.

(Zy verwijderen zich in aller ijl.)

Derde tooneel.**TELL,**

met pijl en boog geladen, komt van achter het tooneel te voorschijn, en springt van een heuvel af.

Gezegend onweêr, dat mijn banden heeft gebroken!
 Bleek, zag mijn beul Gods wraek langs rots en golven spookten,

(*) Mechtalls zoon.

En 't vaertuig rondgezweept op d'oever van de dood.
De Hemel strijdt met Tell, gered zelfs door dien nood!

(Hy knielt.)

God - Vader! ja, Uw hand deed my 't gevaer ontkomen.
Nog tobt de Dwingeland langs de ongenaekbre zoomen
Van 't klippig strand, en wacht een heuchlijke uitkooms! af.
'k Erken Uw raedsbesluit - Uw hand ontspart hem 't graf!
Schoon 't felverborgen meir, waer hy, met vloekgenoten,
Door mijn geredden voet werd in te rug gestooten,
Hem niet verzwelg', Gy redt hem slechts tot zijn verderf,
Op dat zijn eerloos bloed deez' vrijen grond beverf.

(Hy rijst op.)

Ja, diepvernederd Volk, ik zal den Snoodaert treffen.
Zijn val zal u het hoofd uit d'afgrond doen verheffen
Ten Hemel. Ik herleef voor u, en adem vrij.
Hy spoor' zijn redding op; hy vindt zijn straf in my.
Mijn leven, door dien God zoo wonderlijk beveiligd,
Als hy den slaef tot loots verhief, blijft u geheiligd.
Mijne afgematte leên hervatten jonge kracht,
By 't denkbeeld, dat hem hier des Hemels wraek verwacht.
Daer nadert hy van verr': ik zie zijn wimpel waeien;
Ik zie zijn warlend schip om gindsche klippen draeien.
Hy stevent herwaerts aen, en zoekt zijn veiligheid
Aen de eenigste opening, waer hem de dood verbeidt.
Genaek; gy zult uw straf op heden niet ontspringen.
Den wreeden boezem zal de zelfde pijl doordringen,
Waermeê ge een dierbaer hoofd te nedervellen zocht.
Ja, gy hebt hem vermoord, zoo veel gy zulks vermocht.
Rampzalig Vader, ach, derfde ik niet meer dan 't leven,
Had mijn verdwaelde hand mijn Liefeling doen sneven?
Thands heeft ook 't Vaderland zijn redding my vertrouwd.
Maer stil... Waer heen geschuld? Dees berk verberg' me. Stout
Wacht ik hem hier. Ontruk my nog eens dien barbaren,

Bestuer weêr d'eigen pijn! Uw vuer is me ingevaren,
 Uw wraekvuer, groote God! - Uw hand wreek' door mijn hand
 Uwe eer - mijn Gâ, mijn Kroost - mijn zinkend Vaderland!

(Hy schuilt achter het berkenboschjen.)

Vierde tooneel.

GESSLER, SARNEM, WALTHOFF, OSMAN EN DE WACHT.

Men ontdekt het schip in de verte, achter den afhellenden rotsheuvel; het nadert langzaam 't strand.

WALTHOFF.

Wy zijn, door ons beleid, het doodsgevaer ontkomen.
 Na zoo veel tegenspoed, dient alle zorg genomen,
 Als men het ranke schip ter have binnenwendt.

SARNEM.

De wakkre stuurman is met haer genoeg bekend.
 Men droom' geen onheil meer; dat men den oever nader'.
 We zijn in veiligheid.

GESSLER.

Ja, ware die Verrader,
 In dien gevloekten storm, mijn macht maer niet ontvlucht.
 Wat ijsselijke nacht! De zwavelzwangre lucht
 Trekt als ten strijd voor hem, om, razend en verbolgen,
 My met haer bliksems tot in d'afgrond te vervolgen!
 Had ik mijn moed aenhoord, en niet uw laffen raed,
 Nooit waer' zijn vuist ontboeid, al bood haer stuur ons baet.
 Maer is hy 't zwaerd ontsnapt, hy is het niet ontweken.
 Ik wil op zijn gezin, op 't gantsche Land my wreken.
 Mijn langgerekt geduld is eindlijk uitgetergd:
 'k Vervolg dit bandloos volk in 't diepste van 't gebergt';
 Mijn gramschapsvuer verleert zijn ovrig erf en have;
 Het kruipt aen Gesslers voet, en bukt, en helt ten grave,

Zoo lang, tot Gessler's wet zijn trots te boven streeft,
En 't dien aertsdoemling aen mijn straf bijl overgeeft.

SARNEM.

Hy kan dit rotzig strand, langs onbetreedbre wegen,
Nog niet ontweken zijn. Men zende een wacht hem tegen,
Met Osman, langs de kust: wy zijn aen land; misschien
Kan iemand hem, van rots of heuvel, nog bespiên,
En volgen op het spoor.

GEESLER.

Die raed kan nuttig wezen;
Men volg' hem. 't Meir is kalm, en 't zonnelicht verrezen.
Die last zij u vertrouwd: gy zult den booswicht....

(Hy begeeft zich de eerste aen land; Teil schiet uit het berkenboschjen, treft Gessler in de borst, en vlucht.)

Moord!

(Sarnem en Walthoff, ook aen land gestapt, ondersteunen hem; de laetste trekt den pijl uit.)

SARNEM.

Verraed! wat addressnest schuilt in dit vreeslijk oord?
Ginds vlucht de moorder. - Snel, snel, Osman, op zijn treden!
Ginds vlucht hy, naer 't gebergt', met uitgerekte schreden;
't Is de verrader Tell.

OSMAN.

Vergeefs, dat onze stoet
Hem narenn' door 't gebergt', of langs den kronkelvloed:

(Hy ziet hem na.)

Hy is te wel bekend met ontoegangbre kusten,
En reeds ontschoot hy aen het oog.

SARNEM.

Vlieg heen! geen rusten
Voor gy hem houdt.

OSMAN,

zich met eenige mannen aen land begevende, om naer 't gebergt te spoeden.

Wy gaen.

Vijfde tooneel.

GESSLER, WALTHOFF, SARNEM, TWEE SOLDATEN.

GESSLER,

tot zich-zelven komende.

Het is de pijl van Tell!
 Hy zegepraelt, en trotst voortaan elk dwangbevel.
 Dien pijl, schoon de andre niet den dood uws lieflings baerde,
 Was 't, dien uw stille wrok nochtans voor my bewaerde;
 En 'k schiep het schoonste plan: de Zwitser lag verguisd;
 'k Was meester van dit Land; u knelde ik in mijn vuist!
 'k Voorzag reeds kroost van kroost in d'ijzren band gesmeten;
 En gy - gy hebt, als rag, op eens dien stukgereten.
 ô Wee! ô woede! die mijn boezem overkropt!.....
 ô Hoon! had ik u eerst in de eeuwge nacht verschopt!
 Waerom niet eer vergaen in de opgeruide golven?
 Gy waert met my ten minste in 's afgronds schoot bedolven.
 Wat uitzicht!.... 't Zwitsrenras danst morgen op mijn graf.
 Ik roep den donder - al de vloeken - op hen af!
 En rijze een, na mijn' dood, die hen tiendubbeld plage,
 Die 't jongste heillicht van hun boôm voor eeuwig vage;
 Een helsche slaverny zij aller Zwitsren lot!
 Wee hun! maer, ach! ik sterf - en

('k voel 't!)

er leeft een God.

(Men laet het lijk in het schip neder; twee soldaten staen nevens het zelve.)

WALTHOFF.

Verpletterende slag! wat raed? Wat raed kan baten,
 Na zulk een' laetsten snik? Heeft ons die God verlaten?
 Is 't zijne onzichtbre hand, die ons vervolgt? - Het bloed
 Stolt my om 't hart; de schrik vervangt geheel mijn' moed.

SARNEM.

Geen angstig voorgevoel bekruipe ons hart en ader.
Zie, Osman kooft te rug; hy stapt ons schichtig nader.

Zesde tooneel.

OSMAN, DE VORIGEN.

OSMAN,

met zijne wacht toetredende.

Dit bloedig oord ontvlucht! Wat beuklaer, die hen stuit?
Des oproers gorgel brult zijn woede ras hier uit:
't Is al in rep en roer.

SARNEM.

Waerom zoo te verbazen?

OSMAN.

Ik hoorde 't krijgsklaren 't bekende volkslied blazen.
'k Zag in de verte 't volk, met vaen en hellebaerd,
In krijgsgelieden, onafzienbaer, saemgeschaerd.
Voorzeker is 't verraed in Schweits al uitgebroken:
De koomst van Tell heeft daer die fakkel aangestoken,
En naeuw redde ons de vlucht.

(Men hoort de bekende volkstoon le rans des vaches in de verte.)

Zy nadren! Vluchten wy,
Eer Uri door 't verraed ook overvleugeld zij!

WALTHOFF.

Spreek, Sarnem, spreek! mijn angst wordt al te wel bewaerheid;
't Gevaer wint voet by voet; beslis in zulk een naerheid!

(Men blaest op een' dichteren afstand.)

SARNEM.

Men keere in aller ijl, op dat men Uri dekk',
En 't slot ons tot een schans voor ieder aenval strekk'.

Nog zij uit Gessler's naem, de legermacht vergaderd.
 Dat ze op heur hoefslag sta, voor dat de Zwitser nadert,
 En strijde aen onze zij', met wraekziek algeweld,
 Tot dat de laetste kop dier muitren zij geveld.
 Hervoort naer Uri dan! ô Stuerman, wend den steven.

WALTHOFF.

Uw stemme doet in my de hoop, den moed herleven.
 Spoed voort! 't is meer dan tijd.

(Zy gaen allen aen boord.)

SARNEM.

't Is tijd, 'k beken het, ja,
 Dat men de woede van 't losbarstend vuer weêrsta,
 Maer geenzins is 't te laet, om 't manlijk uit te dooven.
 Wy zweeren by dit lijk: men stijgt dit lot te boven!
 En vreeslijk zij de wraek de Schim, die voor ons zweeft,
 Beloofd!

ALLEN.

Wy zweeren 't!

SARNEM.

Beeft, verwaende Zwitsers! beeft!

EINDE VAN HET VIERDE BEDRIJF.

Zelo.

Vijfde bedrijf.

*Het tooneel is het zelfde als in het eerste Bedrijf; doch de spits, met den hoed, ligd neêrgeveld.
Het is ver in den namiddag.*

Eerste tooneel.

WALTHOFF, SARNEM, EENIGE HELLEBARDIERS.
Eenige Burgers gaen beurtelings in de diepte des tooneels, dit over, en schijnen de gewapenden van verre te bespieden.

WALTHOFF.

Van Osman hoort men niets, maer mōedig zal hy kampen.
Die doodsche stilte door de stad voorspelt ons rampen:
Schuilt hier een helsche list? - Gy zaegt, de burgery
Toog, by onze aenkoomst, naer het veld; haer razerny
Mikte op het vellen slechts der spitse.

SARNEM.

Laet dit varen!
Het zwaerd beveilige ons; men denke aen geen bedaren.
Ja, teugelloos ontsprong 't verraed aen allen band,
En hitst de wraekzucht op, die, langs gebergte en strand,
Aen 't woelen, rondwaert, om in diepverholen hoeken,
By 't schettrend krijgsklaroen, haer makkers op te zoeken.
Wat uitkoomst wacht gy nog? De spits ligt neêrgekapt,

En 's Keizers wapenschild verbrijzeld en vertrap.
 Gy ziet het derde deel der burgers ons ontweken;
 Het sterkt de macht van Tell; het andre, om zich te wreken,
 Wacht hem in stilte. Zorg, dat gy u niet bedriegt.
 Denk, dat het Muitrenhoofd nu Althorff tegenvliegt.
 Zijn wrok is niet ten einde, en door wil hy dien drijven.
 Laet hier zijn vloekgespan vast opgesloten blijven:
 De krijgsmacht teugelt dit, al loer' het uit zijn hoek;
 Al zweer' het onzen val, met onverzoenbren vloek.

WALTHOFF.

Met zorg is ieder post bewaekt. Men zal het teeken
 Van 's vijands nadring straks ten burchtrans buitensteken;
 Ik hoop op Osman nog; hem, die by dapperheid,
 Geen minder trouw bezit, dan weêrgaloos beleid.
 Die wijze Veldheer zal den rug van Althorff dekken;
 En ons, ons kan

(des noods)

de burch tot schans verstrekken.
 De stond is aeklig: Tell velde onzen pijler neêr
 In schrandren Gessler; hy-alleen gold ons een heir.
 Men zegt, die schrikmaer is ons leger doorgedonderd;
 Men zegt, die Schutter wordt door de onzen-zelv' bewonderd.
 Ontzettend is de nood, ô Sarnem! maer wat raed,
 Zoo niet de trouw en moed gelijk in 't harnas staet?

SARNEM.

Men wijk' geen voet van hier; zoo laet zich de angst verbergen,
 Voor de uitkomst opgewekt: men moet het noodlot tergen.
 Het volk, weet, dat de burch door Zelo word bewaerd,
 En, zoo men Gessler mist, men steune op Osmans zwaerd.

*(Twee burgers worden, in de diepte des tooneels, van eenige soldaten gevangen genomen, en weggeleid.
 Zelo nadert, met een ontsteld gelaet.)*

Daer nadert Zelo-zelf, wanhopig toegetreden.

Tweede tooneel.

DE VORIGEN, EN ZELO.

WALTHOFF.

Van waer dit bleek gelaet? Gy siddert door uw leden.

ZELO.

Helaes, 't heeft met ons uit! Die schrikkelijke dag
Bracht onzer laetste hoop den doodelijksten slag.
Ik zie geen uitkoomst meer. Wy zijn verraên, verloren!
De burcht is hun!

SARNEM.

De burcht!.... Spreek spoedig op: laet hooren!

ZELO.

Men wachtte 't nieuw geschenk, als vorstelijken tol.
't Genaekt, en niemand denkt aen list: de stad stroomt vol.
De wacht wordt uitgemoord, die aen de valbrug waekte,
Terwijl in huis by huis het oproersvuer ontblaekte.
Hastaef, wien ik de post vertrouwde buiten 't slot,
Om 't burchtbedreigend volk, van omstreeks saemgerot,
Te teuglen, zag zich schier van al zijn volk verlaten,
En keerde spoedig weêr, met weinige soldaten.
Zy spreiden ijlings door de burcht het schrikgerucht,
Dat Tell de stad genaekt, dat Osmans leger vlucht.
'k Ben, by dit dreigend nieuws, den toren opgeklommen,
En zag van uit den trans de saemgepakte drommen
Aenstuiven langs 't gebergt met trom, klaroen en vaen;
'k Zag 't ons ontweken volk in hun geledren staen.
't Is niet genoeg, dat elk in krijger is herschape,
De Vrouwen vlogen zelve, in dollen moed, te wapen;
Ik zag ze, rij aen rij door een Heldin gespoord.
'k Verstomde: 't zwakke kind sleept vracht van steenen voort.

Tell onderkende ik eerst, van uit den torenkijker,
 Vooraen, als 't legerhoofd, niet ver van d'overwijker
 Burnet, die zijlings toog, en Osman in den flank
 Bedreigde; dees verliet, voorzeker tegen dank,
 Hierop het manlijk plan, dat zijn vooruitzicht vormde.
 De moed kromp voor 't geweld, dat door de velden stormde,
 En stadwaerts week hy heen. Toen merkte ik, dat de macht
 Te zwak was, die de spoed had op de been gebracht.
 Terwijl ik me ophield met een noodhulp te overwegen,
 Galmde in den toren my de stem des oproers tegen:
 Men riep de Vrijheid uit. Ik was nog niet beneên,
 Of de bezetting was al in 't verbond getreên.
 My bleef de vlucht-alleen, tot redding van mijn leven;
 Op elken stap zag ik 't gevaer my nader zweven;
 'k Ontweek het in een schuit, en voor ik Althorff zag,
 Woei uit den trans van 't slot de stoute Vrijheidsvlag.
 'k Vernam, dat Osman op het felst was aengevallen,
 En zich gedwongen zag te wijken naer de wallen.
 Ik zond hem 't naricht toe dier snoode schelmery,
 Op dat hy stadwaerts kome, en onze redder zij.
 'k Wacht hem met ongeduld. De keten is verbroken
 Die 't oproer teuglen moest: wat nu?

(Men hoort de klaroen in de verte blazen.)

SARNEM.

De duivlen spookten
 Verschriklijk om my heen.

WALTHOFF.

Wy zijn hier niet meer vrij.

SARMEN,

in woede zijnen degen uittrekkende.

Dat men, als Osman, kamp', zich wreke, - of sterven wy!

(Zy spoeden ter linker zijde des tooneels voort, terwijl gewapende burgers ter rechter zijde met eenige soldaten zich in 't gevecht bevinden.)

Derde tooneel.

WECHTER, TRAYER,

beiden met een vork, of dergelijk tuig, gewapend, zijn in't gevecht met anderen.

WECHTER.

Geeft u gevangen, op dat ik u 't leven spare!

(Eenigen geven zich over, anderen vluchten naer de overzijde.)

De stad en 't slot zijn ons. Dat zich 't geweld vergâre!

De slaverny heeft uit: de vijand is omringd.

TRAYER.

Zie, Wechter, hoe hy ginds de stad te binnen dringt,

En, bruischend, henengolft. Koom, Makker, laet ons wijken!

WECHTER.

't Is noodig, voor één' stond, de zegevlag te strijken.

Koom, scharen we ons by Tell, die 't Heldendom geleidt:

Ons wagen zonder hem, waer' buitensporigheid.

Vierde tooneel.

OSMAN, SARNEM, WALTHOFF, SOLDATEN.

OSMAN,

uit het diepte des tooneels langs de eene zijde met zijne macht optredende.

Men zoeke eene opening, en winn' haer met den degen!

Soldaten, in uw moed is ons behoud gelegen.

Volgt me allen!

SARNEM,

straks ziende naer den kant, langs waer zich Tell bevindt.

Krijgers ginds.....

WALTHOFF.

Die vrees had my bestreên.

Verrassing en verraed! hier baet de vlucht-alleen.

OSMAN,

tot de Soldaten.

Denkt aen uwe eer, en volgt!

Vijfde tooneel.

DE VORIGEN, TELL, WECHTER, TRAYER, SOLDATEN, BURGERS EN BOEREN.

TELL,

aen het hoofd der zijnen, het tooneel opstuivende.

Te laet, te laet, Barbaren!
Hier wacht u Gessler's lot.

(Tot zijn volk.)

Verdelgt die moordenaren!

Tell doorsteekt Sarnem; Walthoff, benevens eenige Soldaten en Burgers, blijven dood. Osman en Zelo slaen op de vlucht, tot in de diepte des tooneels, door Tell en de zijnen vervolgd.

Zesde tooneel.

DE VORIGEN, WALTHER MET DE ZIJNEN.

WALTHER,

aen de overzijde, met de zijnen het tooneel opvliegende.

Wraek ginds!....

(Hy ziet Tell den vijand vervolgen, en snelt henen.)

Zevende tooneel.

EDWIGA, GEMMI, MARIA.

EDWIGA,

een wapentuig in de vuist knellende.

Hy is in nood!

MARIA.

Gy ziet, de vijand vlucht.
't Is met zijn weêrstand uit, en met ons bang gezucht.

EDWIGA,

haer man willende navliegen.

Mijn Gâ!....

MARIA.

Mevrouw, waerheen? U in 't gevaer begeven?

EDWIGA.

Hem volgen, en

(is 't nood)

aen zijne zijde sneven.
'k Heb reeds de Vrouwen tot een aenval opgehitst.
Het kind was, nevens haer, der zege vergewist:
Een soudenerendrom moest voor ons wapen wijken.
'k Wil keeren - 'k wil mijn Tell zien in zijn grootheid prijken.

MARIA.

Die eedle moed past aen de gâ van Althorffs Held.
Denkt gy nochtans, dat de arm der mannen niet meer geld'?

EDWIGA.

Waerom weêrhoudt ge my?

MARIA.

Om u 't gevaer te ontrukken.
Bedaer! 't Genaekt, het eind van al onze ongelukken.
Ik hoor van verr' gerucht..... Wat heil! geen kluister meer.
Uw Gâ, met roem be kroond, snelt u in de armen weêr;
Ik zie hem keeren.

EDWIGA.

God!.... Maer zijt ge niet bedrogen?

MARIA.

Mevrouw, aenschouw hem-zelv', met welkomgroetende oogen.

GEMMI.

Verheug u, Moeder lief! Hy kooft.

MARIA.

En triomfeert!

EDWIGA.

Zoo is ons heillot, met de Vrijheid, weêrgekeerd.

Achtste tooneel.

DE VORIGEN, TELL, SOLDATEN.

TELL keert, met eenigen der zijnen. Edwiga werpt het wapen uit de hand, en vliegt hem, met Gemmi in de armen.

GEMMI.

Mijn Vader!

TELL.

Liefste Paer!

EDWIGA.

Wy zijn dan weêr vereenigd.
In ons ziet elk gezin zijn bitter wee gelenigd,
Zijn heil verdubbeld. 'k Zwoer, de wapens in de hand,
Vielt ge ooit, te sneuvlen op het puin van 't Vaderland.
's Lands Wreker wies in hem.

(Zy toont naer den Hemel, en op Gemmi.)

Ginds had hy dan twee Vaderen.

TELL.

Een nooitontwaerd gevoel doorbruischt mijn tintlende aderen!
De Hemel leende zelf zijn donder aen mijn hand:
Zy redde 't dierbaer kind, en wreekte 't Vaderland.
Edwiga moet geen traen op 't graf van Gemmi plengen;
Edwiga moet geen traen mijn' Schim ten offer brengen.
Mijn Zoon!.... wat lot voor u waert ge ouderloos geweest!

GEMMI.

Het kind van Willem Tell had geen tyran gevreesd!

TELL.

Ha! duizendmael vergoedt dees stond de felste smarte.

(Hem aen 't hart drukkende.)

Koom! Gy zijt waerd gekneld aen 't Zwitsersch Vaderharte.

Negende tooneel.

DE VORIGEN, VERNET, WALTHER, TRAYER, ZELO, SOLDATEN.

(Men hoort van binnen de trompette en horens.)

EENIGE STEMMEN,

mede van binnen.

Helvetië verrijst! Ons is de zegeprael.

VERNET.

Zoo davert door het zwerk de ontboeide Vrijheidstael!

WALTHER.

De vijand is verplet; de Slotvoogd, in de banden,
Wordt thands tot u gebracht, om 't loon der dwingelanden
Te ontfangen op uw' wenk.

TELL,

met drift.

Dat hy in 't eigen slot
Bewaerd zij, dat de dood hem treffe! 't Overschot
Der dwinglandy verdwijne.

EDWIGA,

die Zelo ziet boeien, werpt zich voor de voeten van haren Echtgenoot.

ô, Wil die drift bedaren!
't Is Zelo: 'k smeeek voor hem: hy was geen dier barbaren;

Hy was geen Sarnem of geen Walthoff in den aart.

(Tell richt haer op.)

Neen, in dit monstrenrot bleef Zelo mensch, bedaerd
 En medelijdend in 't gevaer. 'k Ben veel hem schuldig:
 't Is recht, dat men de deugd zelfs in een vijand huldig'.
 Zoo zijn gezag, zijn moed ons niet beveiligd had,
 Wen 't dreigende gerucht klonk door de onthutste Stad,
 Dat 't oproer, door uw plan, op eens was losgebroken,
 Dolzinnig had de wrok dien zegepraël gewroken
 Op de uwen. Zelo was 't, die in dees bangen nood
 Ons, woedend opgezocht, een vaste schuilplaets bood,
 Tot ik te wapen vloog. Trouw heeft hy 't Recht verdedigd.
 De Raed verwierp zijn pleit: de haet kon niet bevredigd
 Dan by den jongsten snik van 't veege Vaderland.
 Hy redde, en zij gered!

TELL

tot Walther:

Ontsluit dien ijzren band;
 Hy past aen Zelo niet. 'k Wil hem mijne achting wijden.

EDWIGA.

Zoo vindt de deugd haer loon, na 't doorgeworsteld lijden.

ZELO.

't Is schoon den vijand te verpletten door het stael,
 Maer die zich-zelv' verwint, kroont schooner zegepraël.
 Gy zijt, als Mensch en Held, tot hooger rang gerezen:
 De stervling, die vergeeft, is 't beeld van 't Opperwezen.
 Ja, 'k zink ter neêr voor u, die zoo vergeven kunt.

TELL.

Heldhaftig Vijand, 'k heb de Vrijheid u vergund,
 Mijn Vriendschap schenk ik u. Gy bleeft rechtvaardig Rechter,
 Menschlievend Slotvoogd; pronk voort aen als pleitbeslechter
 In onzen Raed. Wijd voort aen 't Land uw trouw en moed;
 Uw dapper hart is waerd Helveties heldenbloed.

ZELO.

Dees dag baer' hun het heil, waervoor zy 't zwaerd omgordden!
Wie zoo verwinnaer is, kan nimmer dwingland worden.

Tiende tooneel.

*DE VORIGEN, DEELS GEWAPENDE EN ONGEWAPENDE BURGERS, VROUWEN,
KINDEREN.*

TELL.

Genaek, Heldinnenchoor, en onzer waerdig Kroost!
De dag van wraek is ook de dag van recht en troost.
Men vlieg' fluks heen, en brenge aen Mechtalls dak een tijding,
Voor 's Grijsaerts boezem zoo vol balzmende verblijding.
Niets schenkt hem 't daglicht weêr, door Gessler uitgedoofd,
Maer 't hooger zielslicht werd den Brave niet ontroofd.
Verzachten wy zijn wee, ja, doen wy 't hem vergeten,
Als hy in d'achtbren Raed weêr blij is aengezeten.
Zijn Zoon, hoe verr' van ons, heeft wis zijn post bewaekt,
Nog meer door Vrijheidszucht, dan bittren wrok doorblaekt.
Men vlieg' hem over 't meir, ter zegemelding, nader;
En onze Raed ontfang' te samen Zoon en Vader.
Wat heil! zoo nog een tra en aen hart en oog ontschiet,
Het is alleen de traen, die heilge dank gebiedt.
ô Vrijheid! die den Mensch 't gevoel van eigen waerde
Doet smaken, en hem eerst tot Koning scheidt der aerde,
Als hy zijn hoofd

(niet meer als 't lastdier neêrgebukt)

Ten Hemel grootsch verheft, door hooger vreugd verrukt; -
Verheven Vrijheid! - hier zoo lang, zoo wreed geschonden,
Uw tooverheul geneze onze opgescheurde wonden;
En, zoo een monster nog naer staf en roede grijpt,
Bezielt de hand, die op zijn vloekbren gorgel nijpt.
Ontwaek dan, Heldendrom! - Ontwaekt dan weêr Heldinnen!

Die, reeds in vroeger tijd, op Zurichs vestentinnen
Geklommen, Albert deed verbleeken voor uw moed,
En deinzen laf te rug 't onmanlijk krijgsgebroed!

(Men richt een wapentros op, aen welken Tell zijn boog hangt.)

Dees boog heeft uitgediend, en tegen de tyrannen
Zij nimmer weêr zijn pees door 's Zwitsers hand gespannen!

VERNET.

Reikt, Burgers, reikt elkaêr de Vaderlandsche hand:
't Eedbondgenootschap zij de pijler van het Land.
Wat dwingeland besta op onze kruin te donderen,
De zucht voor 't Vaderland teelt ongehoorde wonderen.

WALTHER.

God, die u redde, ô Tell, als Israël, wanneer
De gramme zee slechts woedde op 't vijandlijke heir, -
God, die ons redde, schenk' dees dierbren Staet zijn zegen!
Blinke immer op deez' dag het Vrijheidsfeest ons tegen.
't Brengte aen ons kroost het heil, waer 't hart van overvloeit
Dat voor het Vaderland, gelijk ons harte, gloeit.
Wie Gessler wreken, en vervangen wil (voedt de aerde
Nog zulke monsters, die, al juichend, de afgrond baerde),
Bestorm' vergeefs 't altaer van een Gemeenebest,
In 't eeuwige ciment van Burgrenbloed gevest.
Een Volk, om vrij te zijn, behoeft het slechts te willen.
Een lage ziel-alleen kruipt naer eens meesters grillen;
Maer wie de dood braveert, ontwingt zich boei en band,
En zegepraelt altijd op een verfoeide schand'.

TELL.

De Zwitser blijv' steeds vrij, en dat mijn naem verzinke!
Neen! Hemel! dat die nog, na eeuwen dreigend blinke;
En, waer een onmensch ooit met bloedge tranen spot,
Hy sidder' by mijn' naem, en denk aen Gesslers lot.
Zoo streef' Gelijkheid de aerd' met broederlijke blijheid;

Zoo daver' door 't heelal de juichkreet: Leev' de Vrijheid.
 Welaen, Heldinnenchoor, en onzer waerdig Kroost,
 Verheft den zegezang, ons vorig wee ten troost!
 Zoo deed ook Israël zijn godlijk loflied schateren,
 Na 't nooitbetreden bed der weggevluchte wateren,
 Al hupplend, doortrok, en, op 't lillend strand geknield,
 De ontboeide palmen stak naer die zijn Volk behield.

Choor.

EENE VROUW.

Zijn zielegrootheid kan zijn kunst slechts evenaren.
 Verheven is zijn geest, en afgericht zijn hand.
 Zijn schrandre pijl verlost zijn kind, en velt barbaren,
 Als Vader van het Vaderland!

CHOR.

Zoo lang de Vrijheid leeft, houdt de eer des Braven stand.

EENE ANDERE VROUW.

Bewogen met 's Lands traen, deed hy zijn' vijand sneven,
 Zijn vijand schonk hy 't leven,
 Bewogen met Edwiga's traen.

EDWIGA.

Mijn Tell is dubbel Held: zijn naem kan niet vergaen.

EENE VROUW.

Ik heb den dwingeland zijn hoofd ten starrenbogen
 Zien steken, als de spits Godtergend opgericht.
 Daer kwam

(gelijk de donder uit den hoogen)

Een schicht op hem gevlogen,
 En Vrijheids outer wordt op Gesslers graf gesticht.

EEN KIND.

Wy streden moedig naest onze Ouderen.
 Woog nog geen wapen onzen schouderen,

De steen in onze hand verving het vreeslijk stael.

CHOOR VAN KINDEREN.

Wy vieren ook 's Lands Zegeprael.

GEMMI.

De Vrijheid leert het kind verheven manntael.

ALGEMEEN CHOOR.

Met u is alles bloei en blijheid,
Maer zonder u is alles dood.
Verrijs, Gods Dochter, heilge Vrijheid!
Als 't nachtverzwelgend morgenrood.

DE LAETST VOORGAENDE VROUW.

Uw eeuwig outer wordt op Gesslers graf gesticht.

ALGEMEEN CHOOR.

Knielt neêr; 't is plicht, 't is plicht!

(Tafereel.)

TELL

opstaende.

Rijst op! Der Schepslen Vorst, al zwegen onze klanken,
Aenhoort de Braven, die verheemlend, Hem bedanken.
Hier hoeft geen woordenprael! - Neen, Hy verstaet de zucht,
Die 't volgestroomde hart, de boeien warsch, ontvlucht.
Geen slaef, die God vereert, in kinderlijk verrukken;
Maer die voor Hem-alleen den schedel neêr wil bukken.
Dael, Engel der Gebeên! bezoek de ontketende aerd',
En breng ons offer voor Zijn thron. - 't Werd zijner waerd! -
Hem door alle eeuwen de eer! Zijn hand bestuerde ons wapen,
En maekte ons weêr zoo vrij, als 't menschdom werd geschapen!

EINDE VAN HET VIJFDE EN LAETSTE BEDRIJF.

Verbeteringen.

Bladz. 8 Regel 2 *staet het woord TRAYER te veel.*

Bladz. 12 Vers 14 - den ramp *lees de ramp.*

In het IVe Bedrijf, IIe Tooneel, lees:

'k Zag 't zielverbazend wit, met meer dan menschenkracht,
Voor 't twijflend oog des volks, door Althorffs Dapre treffen;
En de eeuwen zullen steeds die wonderdaed verheffen.

Voor het Derde Bedrijf staet er GESSLER en voor het Vierde GEMMI, welke woorden best onderling zouden verwisseld worden.